

Interview med Søren Grøntved Christiansen

Foretaget d. 24/11 kl. 14:00, Roskilde

Interviewer:

Vil du starte med at fortælle lidt om dig?

Søren:

Ja. Jeg er uddannet biolog for mange år siden, og jeg har arbejdet med naturforvaltning, natur overvågning, naturregistrering og naturplanlægning. Det har jeg gjort først i hovedstadsrådet, da det eksisterede. Så kom jeg i Roskilde Amt og sad i 17 år. Så nedlagde de det, og så kommer jeg i Lejre Kommune, og så gik jeg på pension for en seks-syv år siden. Så jeg har været inden for natur forvaltning i meget høj grad med mit arbejde. Det var så også derfor, at jeg hoppede med i nationalparkbestyrelsen. Jeg er ikke særlig tilknyttet DN, og det har jeg aldrig været. I 80'erne sad jeg i en lokal komite i København, og så blev jeg ansat i hovedstadsrådet. Så kunne jeg ikke sidde begge steder. Der var noget inhabilitet der. Så droppede jeg til dels DN, men har så været meget aktiv i botanisk forening hele vejen igennem. Så der jeg stoppede i Lejre, så var det på det tidspunkt, hvor nationalparkens bestyrelse skulle nedsættes, og der havde jeg i den tid, jeg var i Lejre Kommune, været med i DN uden direkte, fordi jeg bor i Roskilde, så kunne jeg godt være det, fordi så arbejdede jeg i Lejre Kommune og så var jeg aktiv der. Så så jeg, at det kunne være, at det var der, jeg kunne gøre lidt gavn og nytte, og det var også noget, der interesserede mig. Så foreslog jeg mig selv til bestyrelsen, som DN's repræsentant, og det var der flere andre, som også gjorde, og så udpegede de så mig plus en kvinde. Der skal udpeges en mand og en kvinde, og det går man rigtig meget op i. Så var det mig de tog, formodentlig fordi jeg havde denne her tunge baggrund og jeg kendte til projekterne, og lodsejerne og området osv. Der havde jeg, så siddet de første fire år, hvor man er udpeget, og der jeg så gik, fik jeg det så fornyet til de næste fire år. Nu har jeg siddet der i seks år, og så kan man ikke sidde der længere. Der sidder jeg så sammen med Jens Peter Simonsen, hvorimod Claus Helweg Ovesen, han er så ikke i bestyrelsen, men han er i nationalparkrådet, som bestyrelsen udpegede, som noget af det første vi gjorde. Så det er min baggrund for at sidde der.

(3:00)

Interviewer:

Sådan lidt generelt, kan du fortælle om, hvad I laver i bestyrelsen?

Søren:

Nu skal jeg passe på med hvad jeg siger, for nu kommer Jens Peter Simonsen, og fortæller hvad vi laver. Det er lidt pudsigt at komme i sådan en bestyrelse, når man er vant til DN og botanisk forening og andre foreninger, fordi der er en bestyrelse normalt en arbejdende bestyrelse med nogle af de mest engagerede. Her svarer det mere til et politisk system, hvor man har et sekretariat. De sidder og laver dagsorden, og de sidder og laver det hele, og så møder bestyrelsen op fire gange om året, og har en dagsorden til lidt orientering og lidt beslutning osv. Så går vi hjem igen, og så går der tre måneder. Bestyrelsesarbejde er i og for sig ikke det, der lægger en ned. Så har der været situationer, hvor vi har afholdt ekstraordinære bestyrelsesmøder. Der sker også det, at sekretariatet, som er dem der laver arbejdet, de tager fat i bestyrelsesmedlemmer og snakker med dem, hvis vi har en særlig kompetence, og specielt tager de fat i en mand som Jens Peter Simonsen, fordi han repræsenterer en stor del af lodsejerne /.../. Man kan sige, at det er en bestyrelse på 12-14 medlemmer, og det gør, at den enkelte bestyrelsesmedlem ikke har den helt store indflydelse. Det er også en bestyrelse, der i nu seks år, aldrig holdt en afstemning, som sådan, aldrig har haft en ophævet diskussion, altså vi har diskuteret nogle ting, og der har været lidt uenigheder, men vi har aldrig været oppe at skændes. /.../ Det er egentlig usædvanligt. Der er nogle af de andre nationalparker, der er røget i totterne på hinanden. Mols bjerge var vist et berømt eksempel, hvor nogle af bestyrelsesmedlemmerne absolut ikke kunne med hinanden og med formanden. Det har vi altså undgået. Jeg vil sige, at det var næsten også noget af det vigtigste for mig, da jeg gik ind i bestyrelsen, det var, at vi skal ind og have fred. Jeg havde oplevet, at det tog ti år at få lavet nationalparken, fra man begyndte med de første møder og forhandlinger osv. Der var kommunerne dybt involveret i det, og der sad jeg så i Lejre Kommune og fulgte lidt med og leverede lidt bidrag osv. til den styregruppe der var. Men i den styregruppe sad der folk fra DN, som blev meget uvenner med nogle af de andre, og i det hele taget, var der mange, der var oppe at skændes. Der var en lodsejer gruppe, der lige pludselig var meget markant og kom ind fra siden af og skulle lige pludselig have lavet om på tingene og forsinke tingene. Det gjorde bl.a. at Søren Petersen, som /... / er formand her i Roskilde, han sad på et tidspunkt og var med der, og han ville ikke røre denne her bestyrelse, da nationalparkerne blev en realitet. Det samme gjaldt folk uden for Lejre Kommune. Der havde været så meget bøvl i ti år, så det ville de ikke. Så tænkte jeg, at jeg er et meget fredeligt menneske. Jeg kommer ikke op og slås med nogen. Jeg tror, at jeg vil melde mig til det her, fremfor at få nogen som var meget mere kontroversielle, for der blev nævnt nogle navne på folk. Man

behøver ikke at være lokal, for at sidde i den bestyrelse, det sætter de meget pris på derude, tror jeg, og er også man har valgt folk ud fra. Men i teorien kan man også komme fra den anden ende af landet. Jeg ved, at nationalpark Thy har lige fået en repræsentant for Vild med Vilje, som ministeren har udnævnt, og hun bor her i Roskilde. Så i og for sig kunne man finde en eller anden rabiater mand eller andet sted, i den anden ende af landet, og få ham ind i bestyrelsen, vil jeg sige, hvis man vil sabotere arbejdet.

(6:41)

Interviewer:

Hvad ledte til så meget konflikt til at starte med? Omvendt hvorfor fungerer det så godt nu?

Søren:

Jeg tror, at det var hele tanken fra de private lodsejere. Det var lodsejer konflikter først og fremmest. Lodsejerne følte, at det kunne de da ikke være med til, nu skulle folk disponere over deres områder osv. Det er den fordom, der altid kommer. Man kan sige, at det er derfor man nu laver nationalparker kun på statsarealer, fordi så har man fjernet hele den kamp, der er med lodsejere. Det er også det, der var problemet i Molsbjerge og flere andre steder. Lodsejerne følte, at de skulle ikke bare lige blive en del af en nationalpark. Så det var den store kamp /... / Jeg har ikke siddet rigtig med dengang i de 10 års forarbejde. Der har jeg kun nogle gange skulle møde op nogle gange med en liste over de planter og forskellige andre mere faglige ting. Der var jeg embedsmand, og nu blev jeg lige pludselig bestyrelsesmedlem. Det var en forskel.

Interviewer:

Er I så enige om det meste nu?

(7:55)

Søren:

Ja. Det tror jeg. Nationalparkbestyrelsen har reelt set én vigtig opgave, og det er at lave nationalparkplanen. Det er biblen, og den gælder i 6 år. Det var et stort og spændende arbejde, hvor der blev diskuteret en hel del, med prioriteringen osv. Men når først den er lavet, så er det sekretariatet der overtager, og prøver at realisere den. Selvfølgelig komme til bestyrelsen, hvis de vil lave større projekter og få godkendt dem eller hvis de vil komme med noget helt nyt. Men det er

nationalparkplanen, der er det store dokument /.../. Man er allerede begyndt at forberede, hvordan skal en ny nationalparkplan se ud. Hvad skal der laves af ændringer, og hvordan skal den udformes osv. Det bliver det sidste spændende, jeg skal lave inden, jeg så sammen med hele bestyrelsen overgår om et par år.

(8:58)

Interviewer:

Nu har vi læst lidt om nationalparken, men kan du sætte lidt ord på, hvorfor det er vigtigt at have en nationalpark i det område.

(9:11)

Søren:

Det er svært at sige. For mange år siden var der et uvildigt udvalg, der sagde, at vi skulle have nationalparker i Danmark eller noget lignende. Det har man så på et tidspunkt politisk følt, at det skulle man. Så var det, at staten kom med et antal områder i landet, og sagde det er her de skal være. Nogle af dem blev til noget og nogle af dem blev absolut ikke til noget. Så var det Friluftsrådet kom på banen og spillede nogle andre områder ind bl.a. Skjoldungernes Land. Og Friluftsrådet er nok lidt skyld i, at området blev til en nationalpark, fordi de kom med et større millionbeløb og sagde, 'Kan I ikke lige prøve at lave nogle demonstrationsprojekter, selvom I ikke er nationalpark?'. Det var så det de tre kommuner fik til opgave, og det var jeg også var med til at lave. Der lavede man nogle friluftprojekter, landskabsprojekter, og biodiversitetsprojekter, for at vise, at det kunne lade sig gøre. For at gøre befolkningen tryk ved, at vi ikke tog noget fra nogen. Så det var det, der skete der. Så var vi så heldige at blive nationalpark i Skjoldungernes Land alene, fordi Gribskov, Kongernes Nordsjælland, ikke kunne blive enige. Der var så meget modstand deroppe og man ville have en på Sjælland. Dvs. at der var to i spil, og den ene kunne det ikke blive, den de selv havde peget på fra statens side, og så tog man beslutningen fra ministerens side, at så må det blive denne her (Skjoldungernesland), hvis I kan blive færdig meget hurtig. Der var virkelig et pres der, og det gjorde at udformningen af den, blev som den blev. Man kan kritisere meget ved nationalparker, og det er det I går op i også, og det er, om er det meget mere end et skilt, hvor man kører ind i den og et skilt, hvor man kører ud af den. Det kan kritikerne sige med en vis ret /... /. Der sker en hel masse derinde på forskellige fronter. Der bliver gjort rigtig meget godt, men det er ikke det de grønne organisationer ville have. De synes, at det er lidt af et blufnummer. Det er derfor

man har arbejdet for at få naturnationalparker. Og man måske om 20 år vil prøve at lave natur-naturnationalparker / ... /. Det er en lovgivning, der ligger bag ved, og det er dem inde i folketinget, der står bag ved, og det gør, at det på en eller anden måde bliver lidt udvandet. Eller meget udvandet alt efter, hvor man ser det fra. Derfor har der været meget kritik af, at nationalparkerne ikke levede op til, hvad nationalparker bør leve op til. Man sammenligner dem med de forskellige standarder, der er internationalt for det (IUCN). Omvendt kan man også finde nationalparker i udlandet, der svarer fuldstændigt til vores. Vi lavede en studietur i bestyrelsen, og der tog vi til England - det var måske meget bevidst valg fra formandens side, det ved jeg ikke – Men der var vi over at se på noget nationalpark, der svarer fuldstændigt til denne her, hvor der var lige så lidt natur. Hvor hovedvægten var lagt på alle mulige andre ting, end biodiversitet. Vi var i et skønt moseområde, fattigkær og alt sådan noget. Det de brugte mest krudt på, det var hundenes efterladenskaber, fra alle de gæster der kom. Det var tæt på London og der er flere mio. mennesker, der i princippet besøger nationalparken, og det er også det, man siger om denne her nationalpark. Den ligger tæt på København. Det er den store folkelige nationalpark, og derfor er den, som den er. Man kunne have valgt at lave en snæver nationalpark, måske ikke her, men så Mønts klint eller Lille Vildmose eller noget andet. Så havde man fundet noget, der lignede meget mere de internationale, men de var bare blevet meget mindre. Her ville man gerne have noget, der var meget bredt, og ikke mindst noget for publikum. Vi har en bekendtgørelsen, hver eneste nationalpark har en bekendtgørelse de skildrer til, og det gør, at det ligger i en rimelig snævrer rammer. På et punkt er det meget godt, fordi vi har fået – det står så ikke i den – at vi skal bruge hovedvægten af vores midler på natur og landskab. Det var det de andre nationalparker, altså vi blev udpeget senere end de andre. Det var det de blev kritiseret meget for. Jeg ved ikke, om det var rigsrevisionen, der kom med en rapport, der sagde, 'at de brugte kun 5-10% af midlerne på natur og resten kørte de på friluftsliv, turisme og erhverv. Det var også rigtigt. Det var vi klar over, der vi lavede planen. Så sagde vi, at vi skulle bruge 40% på naturen og 20% på de fire andre ting, fordi vi har de fem ben at stå på, som er i bekendtgørelsen og lovgivningen. Det har vi prøvet på, og det har været svært. Det vidste vi også godt, og det ved jeg især, fordi jeg har siddet med naturforvaltning, i amt og kommune. Jeg ved det kan være utroligt svært at bruge penge på en fornuftig måde. Man kan få nogle gode idéer til projekter, og det koster også osv., men der er jo de private lodsejere. Det er nok det, jeg tror vores formand lægger allerstørst vægt på, det er de private lodsejere. Dem skal man tage hensyn til. Der er mange steder, hvor man tænker, 'hov, hvorfor skal vi lige overveje det her?'. Så er det altid lige noget med, 'hvad mener naboerne, og hvad mener jægerne, som måske ikke ejer

jorden, som måske går på jagter der. Man vil meget gerne tage hensyn til alle i lokalsamfundet – han er lokal, godt nok tilflytter, men stadigvæk bor han derude, og snakker med sine naboer. Der er en lodsejerforening, og den har en lidt sjov struktur, fordi det er ikke alle lodsejere, der kan være medlem i den. De skal have jord over et vist areal – jeg kan ikke huske om det er fem hektar eller 10 hektar – for at kunne blive medlem af lodsejerforeningen. Så det er altså de store jordejeres forening. De er repræsenteret i bestyrelsen ved et medlem, udover at vores formand, at han kom fra den forening også, og han blev udpeget allerførst af ministeren.

(15:32)

Interviewer:

Han er også selv landmand?

Søren:

Ja, han er først og fremmest fabrikat virksomhedsmand, men så købte han en gård i Lejre før, alt det her nationalpark kom, og så er han også landmand.

Interviewer:

Hvad er hovedbekymringen med de her lodsejere? Det virker som om, når man læser teksterne og jeres målsætning, at der er meget stor fokus på frivillighed og på lodsejere. Hvad er det, de er så betænkelige ved?

Søren:

Der skulle i nok have inviteret end anden, fordi det spørgsmål kan jeg nemlig også stille. Jeg har haft med lodsejere at gøre, og lodsejere er forsigtige. Nogle kan godt se, det er et meget godt projekt, men går det an, og nu har vi altid gjort det på en anden måde, og hvad tænker naboerne. Der er mange ting, der ligger det / ... / Der er ikke noget, der må kunne bremse det på et senere tidspunkt. De skal, hvis de fortryder om to år, om fem år eller om 10 år kunne genoptage en intensiv drift på et areal eller hvad det nu er, som er blevet ændret. Så det er den der, det er vores jord og den skal vi bestemme over – privat ejendomsret. Det tror jeg er deres store problem. Det er ikke noget konkret. Så er der enkelte, og jeg vil sige, at jeg kender nu nok de fleste af landmænd, fordi jeg har været der så mange år. Så er der to-tre stykker, som simpelthen bare er imod, at det offentlige skal bestemme noget som helst, og dem kan man ikke gøre noget ved. Men stort set alle andre kan vi gå ud og lave aftaler med, hvis vi har de nødvendige midler med. Vi må ikke gå ud, og over

kompensere dem, men vi må bruge midler på deres ejendom, hvis vi har et godt formål med det, og det kan vi stort set gøre. Så er der steder, hvor det kan være lidt svært, fordi de vil noget helt andet. Det er der problemet måske er, det er, at man kan komme igennem med halvdelen af det man vil, men ikke med den sidste halvdel, skal vi så overhoved lave projektet, eller skal vi bruge pengene et helt andet sted? Og så er der enkelte der måske laver lidt pression, hvor de siger, at de godt vil være med til at lave noget afgræsning et sted, men vi skal lige have rensset en voldgrav eller plante en ale et andet sted. Det er en del af aftalen. Det kan være svært, også fordi alle vores store projekter prøver vi at få midler fra fonde eller fra andre kilder, EU-støtteordninger eller hvad det nu er. Så på den måde, så flyder nationalparken ikke med penge. Det lyder af meget, når vi har de der 7-8 mio. om året, eller hvad det nu er, men til dels koster sekretariatet en del med husleje og med, at der skal sidde et vist antal mennesker, der skal lave en del ting. De penge får hurtigt ben at gå på. Så rigtig meget af det vi laver – det kan I også se, når vi laver en årsberetning en gang om året – er hvor mange midler vi får hvor fra.

(18:35)

Interviewer:

Nu siger du, at I skal bruge ca. 40% af midlerne på naturen, men bliver naturen ikke lidt glemt, når landmændene bliver godtaget så højt? Det virker til, at de har ret meget at sige.

Søren:

De har ikke så meget at sige i bestyrelsen, så er det i hvert fald ikke direkte, men det er klart, at i det konkrete projekt har lodsejere alt at sige. Det er på frivillig basis /.../ Det har jeg været så været vant til, fordi sådan var det også i kommunen og amtet, så på den måde gør det ikke nogen forskel. Hvorimod folk i måske det statslige system, er vant til mere at sige, 'kan vi ikke få vores vilje, så eksproprierer vi'. Det er meget svært at ekspropriere, når vi snakker natur. Når det er veje og større anlæg og industri o. lign., så kan man ikke gå ud og sige, at vi går ud og ekspropriere. Jeg har været med en gang, det var i amtets tid i forbindelse med en sti nede ved Køge Ås, hvor man skulle lave en 30 km lang sti. Der var der 200 lodsejere, hvor de 199 var med, og den sidste var ikke med. Hvad gør man så med en 30 km lang sti? Man kan nogle gange lave nogle mærkelig, men det kunne man ikke der. Var et langt politisk slagsmål med kommunen og amtspolitikere om at ekspropriere jorden for en sti, en natursti. Det er det, der er problemet, for vi kan ikke bare gå ind og gøre det. Mange steder bør vi heller, fordi kan vi ikke gennemføre græsning i én mose, så kan vi gøre det i en

anden mose. Vi står ikke og mangler steder at lave forbedringer for naturen – det kan man ikke påstå, for naturen har det ikke godt. Vi kan finde masser af steder, der hvor den har det godt, men vi kan finde ti gange så mange steder, hvor den har det dårligt.

(20:25)

Interviewer:

Der er heller ikke stemning for at begynde at opkøbe små områder med kultur/historisk relevans? Det er de ikke så meget for?

Søren:

Hvad tænker du på med kultur/historisk relevans?

Interviewer:

Altså oldtidsminder, men nu var det bare for at lave...

Søren:

Det er midlerne ikke til. Jeg tror, at det er svært at gå ud – Jeg tror ikke nationalparken må eje jord. Så skal det overdrages til naturstyrelsen, hvis vi gør det eller til kommunerne, men mest til naturstyrelserne. Nu er der kommet denne her naturfond, den danske naturfond eller /.../ nationale naturfond. Den kan gå ud og købe jord. Jeg mener også, at den overdrager det til staten bagefter, når den har gjort det. Det er svært for lodsejere at skille sig af med jord. Man kan sige, at der hvor det er mest relevant, det er måske i forbindelse med de store godser, og dem har vi nogle stykker af også i nationalparken. Men godser har det princip, at man sælger ikke. Man skal aflevere lige så meget til den næste generation, som man har modtaget, og det er svært at lave om på. Der er enkelte steder, hvor godset er blevet solgt eller der er blevet solgt noget fra, men det er svært, og så koster jord forfærdelig meget. Og selv skov, uudnyttet skov, koster rigtig meget. Når nogen kommer og er interesseret i at købe, så bliver prisen meget hurtig dobbelt så høj. Det er også det de oplever, de fonde der sidder og køber jord – den danske naturfond. Det er svært.

(22:12)

Interviewer:

Hvad er det for noget natur man kan finde i Skjoldungernes Land?



Søren:

Ler fra vorten.

Interviewer:

Er der noget specielt natur?

Søren:

Ja, der er fjorden. Fjorden er ikke det, der bekymrer mig mest, fordi jeg er landbotaniker/landbiolog, men fjorden er selvfølgelig lidt speciel og det er også der, der bliver brugt en del midler, for nu laver man stenræv osv. Den er også meget vigtig i naturmæssig sammenhæng. Så der er noget særligt natur. Så har vi nogle store skove på god, nogle steder lidt kalkfri bund, det kan de andre nationalparker, det har de ikke. Så på det punkt, der er vi så lidt unikke. Vi har nogle søer, og nogle moser. Det har de andre nok også, men der er noget af det, som har god kvalitet. Så har vi så de lysåbne tørre arealer, og dem har vi nogle små fine pletter af, men de er små. Det er svært at lave dem større, fordi de er typisk afgrænset på en eller anden måde ved typisk at grænse op til noget kyst eller grænse op til by el.lign. Så man kan ikke bare sige, at her har vi ti hektarer og nu skal vi have 100. Det er meget meget svært. Der er ingen tvivl om, at man kunne nok gøre det, hvis man lavede nogle store projekter og vi prøver, vil jeg sige, og vi forhandler med lodsejere, og vi snakker med lodsejere osv., men for at lave det der, så skal vi have nogle midler udefra. Så skal der lige pludselig findes 50 mio. eller 100 mio. i et eller andet projekt, og EU er en god ting til den slags, men EU giver kun en del af beløbet, og det vil sige, at skal man ud og finde resten et andet sted fra, når vi snakker de her store Life projekter. Man kan finde nogle græsningsordninger /.../. Det har vi gjort. Vi har lavet – jeg har ikke en liste, og jeg kan heller ikke remse alle de projekter op, som vi har lavet – men i 6 år har vi lavet 20, 30, 40 naturprojekter af forskellige størrelser og af forskellig værdi. De fleste af dem er små, og nogle af dem vil jeg også våge den påstand, at de gør det mest for at gøre noget. Vi går ud og tager et almindeligt stykke agerjord et sted, hvor der er en lodsejer, der siger, 'jeg kunne godt tænke mig at lade være med at dyrke min jord. Jeg vil gerne have noget græsning på det'. Så står vi jo og siger, 'ja, græsning er bedre end at have, at du pløjer det hvert år', 'Jamen, hvis I vil give et hegn, så vil jeg gerne sætte nogle får, heste eller køer ud'. Så bliver vi bløde i knæene, fordi vi ikke har bedre projekter. Så laver vi sådan nogle projekter. På lang sigt, hvis vi får lavet ti af den slags små projekter i et område, så er der basis for at lave det store forkromede projekt på et tidspunkt. Så er man kommet i gang med at hæve biodiversiteten på de

gødede/sprøjtede markeder til noget, som har ligget med græs, der ikke har været gødet og sprøjtet i fem eller ti år, og så er biodiversiteten steget. Den er bare steget fra stort set nul og så til lidt deroppe af, men den er ikke røget til vejrs.

(25:35)

Interviewer:

Der er måske også en tidshorisont, hvor man er tidligt i processen nu?

Søren:

Nej, det tror jeg ikke. Jeg tror, det kører som nationalparkerne skal køre. Der er forskellige forudsætninger. I Thy har de nogle klitheder og klitplantager osv., hvor de kan gå ind og lave noget i en større målestok, og hvor de kan få et bedre resultat, end vi kan. Men vi kan også tage oppe ved Selsø oppe i Frederikssund Kommune, der har vi liggende et område, der hedder Skravernæbbet og det er et os stykke med fremragende skrænter med en fremragende vegetation på, som er /.../ det har været græsset i formodentlig 100 år, og det er derfor, at det er så godt. Men der er tilgroning, og der er et tidspunkt blevet plantet noget poppel, og noget fyrtræer o. lign. Så kommer der en masse slåen og tjørn. Der har vi valgt at lave en aftale med ejere - det er fredet, og det har været græsset hele tiden og kan ikke bruges til andet end græsning - at vi har sagt, 'vi vil meget gerne have lov til at lave noget rydning. Vi vil gerne sørge for, at det lysåbne kan blive større, der hvor det er ved at gro til, men stadigvæk er godt, der kan vi gå ind og tynde eller rydde'. Det har vi gået op, og brugt lidt penge på for at gavne, specielt noget botanik på det sted der. Det kan være sommerfugle andre steder, det kan være Hasselmoser projekt, det er så sammen med skovrideren og Naturstyrelsen, det er dem der kører det projekt, men jeg tror nok, at vi bidrager på en eller anden måde, om end ikke andet, så få et flag mere vi kan løfte.

(27:22)

Interviewer:

Nu har vi også tænkt os, hvis det giver mening at skrive noget om benyttelse/beskyttelse. Er det også noget I arbejder med ift. lokale og turister?

Søren:

Ja/.../. Vi har lavet en gruppe/udvalg, der skal tage sig af adgang og adgangsproblemer, og hvis forholdet mellem dem der bruger det og lodsejerne, og det er, vil jeg sige, lavet for at please lodsejerne lidt, for de ved, at laves der en nationalpark, så kommer der nok nogle flere mennesker, hvilket vil sige, at de får mere rendt på deres arealer. Det har man så set under corona, at det har virkelig i nogle steder, været et meget stort problem, at der render folk rundt. Det generer bl.a. jagten. Der kan man sige, at der er et sted, hvor det rammer dem økonomisk, andre steder, kan det mere være, fordi de ikke vil have dem. Det betyder noget for jagten. Så hvis man ser på, hvem der er ansat i sekretariatet i nationalparken, så er det altså ikke botanikere og zoologer, der sidder tæt ved siden af hinanden. Så er det folk, der arbejder med publikum, naturformidling og naturvejledning først og fremmest. Det synes jeg er lidt skævt /.../ der sidder også en fra ornitologisk forening og vi er de grønne på papiret. Så viser det sig heldigvis, at ham fra firluftsrådet, han er meget natur interesseret, og meget fugle mand. Så han er vores allierede sjovt nok i mange ting, i det med at gøre noget for naturen. Ellers er det i høj grad lodsejer repræsentanter, skovlandbrug, landbrug og så borgmestrene. Borgmestrene kan man ikke forlange, at de sidder der for at varetage naturen interesser. De er flinke nok og de bliver klogere af at sidde der – det er ikke godt nok – men de har nogle andre interesser. Benyttelse er ikke det store problem for naturen, der er lidt for fuglene. Der har man tilgodeset dem i forbindelse med Roskilde Fjord i forbindelse med Selsø, som er et vildt reservat uden adgang og ifm. Eskilds Sø. Det er en nationalpark, som stort set kun bestod af arealer i Roskilde og Lejre Kommune. Lige før den skulle blive til noget, skulle man have den godkendt i Naturstyrelsen, som er den, der har tilstrækkeligt kvalitet. Så kiggede man på fuglelivet ved Roskilde Fjord, inde i naturstyrelsen og sagde man, 'Det er for tyndt det her'. De to bedste fugle lokaliteter ved fjorden, de ligger lige ude for - det var Selsø Sø og Eskilds Sø. Så var det, at man var nødt til at tage fat i Frederikssund Kommune og sige, 'har I ikke lyst til at være med?'. Det ville Frederikssund Kommune heldigvis gerne. Så tog man fat i lodsejerne og Eskild sø, det var en fond, det var ikke noget problem. Selsø, det var et stort gods, Selsø Lindholm Gods, men heldigvis var de med nede i Lejre Kommune med resten af godset. Så det var ikke fuldstændigt uvant for dem, jamen kan det her ikke komme med. Da det samtidig var et vildt reservat uden adgang og uden jagt, så var det ikke noget problem. Så på den måde fik også de områder med der.

(31:00)

Interviewer:

Ift. jeres målsætninger i naturnationalparken – kan vi snakke lidt ind i dem? For den ene målsætninger siger, de her kulturskabte naturtyper og enge skal bevares, men den anden målsætning siger, at der skal skabes bedre sammenhæng mellem naturtyperne i nationalparken. Du var selv inde på, at I ikke havde så mange penge til at opkøbe jord, at I ikke selv kunne dette. Men hvordan arbejder man henimod at binde naturen mere sammen, hvis man ikke kan det?

Søren:

Det gør man med frivillige aftaler. Det gør man ved at gå ud og sige, 'kan vi gøre noget her?'. Det gør, at det bliver svært, der hvor du har god landbrugsproduktion. / ... / vi har en stribe ådal, der går op mod Roskilde Fjord nede syd fra, og der er arealer der, som er uden for dyrkning, eller som er så dårlige, at de burde opgives. Nu kommer der fra anden side af noget om lavbundslande osv. og det er nok sådan nogle arealer, der kommer i spil der. Så er det, at vi skal sidde klar i nationalparken, og sige når landmændene kommer og siger 'nu har vi bestemt os for, at det her, det skal tages ud efter en eller anden ordning. Så sige 'okay, kan vi så ikke i den forbindelse få lov til at få lavet et hegn, og så få lavet noget ekstensiv græsning?'. Det er det, vi gerne vil have. Det er også et andet dilemma det er, at vi gerne vil have ekstensiv græsning, og landmændene de vil gerne have intensiv græsning, så de kan tjene penge. Det er også konflikten ift. naturnationalparkerne, hvor man vil have dyr, der ikke skal give penge. Som bare skal have lov, skulle lige til at sige gå og dø. Det har man diskuteret så meget det her. Men der skal ikke være noget produktion i det. Det betyder også noget for, hvor meget man kan fodre dem osv. Det er det, vi gerne vil. Det er igen et forhandlings spørgsmål. Aller helst ser vi, at jordejerne kommer og banker på i nationalparken og siger, 'vi har et projekt her. Er det noget der kunne interessere jer?'. Det forekommer, men vi er der mange steder nødt til at være dem, som er lidt opsøgende og gå ud og sige 'nu har vi snakket med din nabo. Kan vi ikke også snakke med dig om, at vi kan lave et eller andet stort projekt eller lave det samme?'. Men det er et kæmpe arbejde. Det er et kæmpe arbejde at få mange af projekterne igennem og nogle gange, når man har arbejdet med dem i en måned eller to, så ender det med, at landmanden siger, 'arh min kone er lidt utryk ved det. Jeg tror vi må lade være'. Så står man og har brugt mange kræfter på det. Ikke så mange penge, men man har brugt meget tid /.../. Vi har en som er projektmand på de her projekter – kun en – han kan da godt nogle gange, komme til at spille sin tid. Men vi vil meget gerne lave sammenhæng. Men min erfaring gennem alle årene gennem kommunen og amtet er, at det er meget meget svært at lave den sammenhæng, fordi det er forskellige lodsejere, der skal hentes sammen på det samme projekt. Samtidig kan man også godt sige, hvad er det så, man tilgodeser? I gamle dage hed det spredningskorridorer, og det var sådan en

god teori om, at vi laver de spredningskorridorer, og så får vi alle dyr og planter til at spænde afsted fra det ene sted til det andet. Det gør de ikke. Det kan være der er en mus eller pindsvin eller rådyr, men de andre ting spreder, anemoner spreder sig ikke gennem spredningskorridorer. Den spreder sig 20 cm om året eller udløber. Det er der for lang tid til, hvis den skal fra den ene ende af nationalparken til den anden ende på den måde.

(34:47)

Interviewer:

Ift. bredden/mængden af naturen der er omkring de her å-løb, dårlig natur. Har mængden noget at sige der, ift. om det spreder sig eller ej

Søren:

Ja, dels har med hvor store er populationerne, /.../ er der et overskud, der kan sprede sig. Det er vigtigt for mange organismer. Så betyder det også noget for, hvor smalle og hvor bredde områderne er. En spredningskorridor er ikke så meget til spredning, som til et levested. I virkeligheden kan man sige, at mange af de her, de skal have en træde sten, eller hvad man kan sige, hvor de så har mulighed for – sommerfugle er som eks. har... mange sommerfugle spreder sig forfærdeligt dårligt. Der er nogle enkelte der flyver fra Afrika herop, og der er nogle, der flyver meget langt. Selv blåfuglene, det er svært at få dem til at sprede sig mange af dem. Mange spreder sig 50 meter eller 100 meter og kommer ikke længere væk. Så er det svært. Så skal man have en kontinuerlig stribe af levesteder for dem, eller de skal ligge tæt.

(35:50)

Interviewer:

Så det skal ikke være korridorer, det skal mere være levesteder?

Søren:

Det er det, man satser på. Hvis det var odderen, den har vi ikke, men den vil gerne have en korridor den kan løbe igennem, men de fleste andre, de laver det i hop.

Interviewer:

Vi har kigget lidt ind i EU's biodiversitets med økologiske forbindelser, som vi skal leve efter.

Søren:

Økologiske forbindelser kan være gode nok, bare de er brede nok. Bare de indeholder tilstrækkeligt meget af den natur, som arterne skal bruge. Så er de gode nok.

(36:25)

Interviewer:

Er det noget I arbejder med – økologiske forbindelser?

Søren:

Nej, ikke hvis du spørger nationalparken. Nationalparken er langt mere jordnær /.../ der sidder én og arbejder med naturen. Han kan da godt sidde og diskutere, de her ting med sig selv /.../ Der har været nogle fornuftige møder, hvor man fra nationalparkens sekretariat har sagt, 'vi har en til to idéer her, og vi vil gerne snakke med mig (Søren) og en mere fra bestyrelsen og med Claus (Helweg Ovesen) og et par mere fra rådet, og så sætter vi os ned, og snakker, skal vi sige fagligt, og snakker meget biologi'. Det synes jeg er noget af det vigtigste, det er at få lavet den snak, ellers bliver det bare, at der sidder nogle få fra et sekretariat, og kæmper for at finde på noget. Så den der snak, det synes jeg har været det vigtigste for mit arbejde i nationalparken. Det har været at kunne tage den snak, den hjælp. Jeg har også mange gange været med ude sammen med nationalparken, når Thomas (Vestergaard), skal ud at snakke med en lodsejer. Han har aftalt et eller andet i telefonen, men han vil gerne lige, når han står derude, have den der mere biologiske faglige baggrund for, er det virkelig så godt et projekt eller foreslå, at vi drejede den i den retning. Det er der jeg føler, at jeg har kunne gøre stor gavn. Det er der også et par fra nationalparkrådet, som han har gjort brug til, når det har drejet sig om fugleprojekter, så sidder der en Sten Asbirk, som er meget fugle kyndig, som er naturligt at tage med ud at snakke med lodsejerne.

(38:06)

Interviewer:

Nu snakkede du selv om undergrunden i skoven er speciel, at naturen i området havde nogle specielle elementer. Kan du sige lidt om naturkvaliteten i Skjoldunge Landet her. Sammenhængen der er nu, og kvaliteten af naturen er den god?

Søren:

/... / naturkvalitet er en svær ting. Man kan sætte sig ned og gøre det op, og finde nogle arter og lave nogle indeks og alt muligt /.../ Hvor meget betyder det, hvor store arealerne er? Man kan gå ud og finde små pletter, der har rigtig mange sjældne arter, rigtig mange udsædsvandelige arter. Så er der vel en meget høj naturkvalitet lige på det sted. Vi har Boserup Skov i Roskilde, som er en fantastisk skov på kalkbund, og dermed har den en stribe arter, måske ikke Danmarks bedste, men oppe i toppen af den slags. Så har vi Bidstrup Skovene, som er en hel anden slags skov. Der er ikke ret meget kalk i den. Der er blå anemoner, der er stort set ikke blå anemone i den skov, og der er rigtig mange af de der kalkarter, der ikke er der. Til gengæld er der hedelyng og blåbær i skovene hernede. Det er vi på Sjælland utroligt glade for i hvert fald. Uden for Nordsjælland, de har det også. Men jyderne vil nok stå og tænke, hvad skaver de sig for? Der står 100 kvadratmeter lyng der, er det noget særligt? Men det er det på Sjælland, og det giver en hel del arter ekstra. Der er ingen tvivl om, at Bidstrup Skovene er et unikt område, og det er et stort område, og det er et statsejet område. I skal sikkert snakke meget med Jens Peter om det. Det er også i spil nu, som naturnationalpark. Jeg har indtryk af, at det er meget i spil, som naturnationalpark. Det er ikke det mest oplagte, men det er mere oplagt end en hel del andre. Tisvilde er et af områderne. Der er noget, som gør Tisvilde svært rent publikumsmæssigt og beliggenhedsmæssigt. Der er Bidstrup skovene nemmere, selvom det har vagt den utrolig store lokale modstand hos brugerne. Men igen, hvis man laver det intelligent og fornuftigt, tror jeg godt, at man kan lave det. Der er sket det, at /.../ man mener, at naturnationalparkerne skal køres på en måde. Det skal være 1000 hektar, og der skal være hegn omkring det hele, og det skal være store græsser på det hele, hele året rundt i én fold. Jeg mener, at det er måske ikke det bedste udgangspunkt at gå ud fra, heller ikke for biodiversitetens skyld. Der kunne man godt, have blødt det op. Det gør man også. Jeg er ikke i tvivl om, at resultatet bliver fem forskellige naturnationalparker med forskellige græssere, med forskellig grad af græsning. I Bidstrup Skovene, vil der også blive arealer, håber jeg, som ikke indgår i en græsning. Hvor værdierne er så store, hvor man laver høslæt i dag. Høslættet betinger en helt fantastisk sommerfuglefauna, og en fremragende botanik. Skal man gamble den, ved at kunne sige, 'nu skal vi se om der er nogle dyr, der vil gå ned og græsse, eller se om det hele gror til? Eller om dyrene vælger alle sammen at gå ned og lægge sig ned, gå og overgræsse, og ødelægge området. Det tror jeg ikke, det håber jeg ikke. Jeg er rimelig sikker på, at alle er så fornuftige, så de siger 'der må være områder, der bliver behandlet på en anden måde'. Det er på samme måde med den naturlige hydrologi. Det er en vigtig ting, og det bør man ikke skabe alle veje, men det er i naturnationalparkerne, at det er oppe, men det er ikke sikkert, at det skal gælde hele

nationalparken. Der kan være nogle værdier, som bliver ødelagt. Dernede har jeg et konkret eksempel, hvor Skov og Naturstyrelsen tog for en 15-20 år siden, og hævdede vandstanden, på et mindre skovareal eller skovlysning, og der fløj nogle af de sjældne sommerfugle. Der var, ikke en fremragende vegetation, men der var en eng vegetation. I dag er der kun dunhammer og grønne frøer. Der står 20 cm vand over hele arealet. Fordi det er den naturlige hydrologi. Skoven havde på et tidspunkt udgrøftet det, og fået det ned, og så havde alle planterne indfundet sig igennem 200 år og havde indfundet sig alt det sjove. Så går man hen og siger, nu sætter vi proppen i. Vi skal ikke have den grøft til at afvande mere. Så ændrer det sig, om ikke fra den ene dag til den anden, men så fra det ene år til det andet. Den salgs vil jeg være ked af, men det er enkelte små pletter, og derfor kan man godt tilstræbe sig den naturlige hydrologi og vedvarende sige 'okay, der er de her tre grøfter herover, som vi fastholder'.

(43:29)

Interviewer:

Samarbejdet med kommunerne og deres naturplanlægger, nu har jeg skrevet om Roskildes grøn-blå strategi. Hvordan er jeres samarbejde med dem? Taler I sammen?

Søren:

Absolut, men igen siger du 'I'. Der er det mere sekretariatet og Thomas, der sidder og taler med dem, fordi det er ham der taler med dem, og det gør de om alle konkrete projekter. Jeg tror ikke nationalparken kunne finde på lave et projekt uden at have drøftet med kommunen. Og med kommunen, der er det så med medarbejderne i teknisk forvaltning /.../, så det er jeg sikker på. Jeg taler også med de to biologer, der sidder og arbejder, en gammel kollega fra amtet. Der er et samarbejde, det er det samme med Lejre Kommune. Lejre Kommune har så haft det handicap, at de har skiftet medarbejdere på stribe, og det gør, at der er ikke nogen, der ved hvad der skete for to år siden og fire år siden og seks år siden. Det er et kæmpe handicap for kommunens måde at varetage naturen på, og det burde ikke være tilladt. Medarbejdere har lov til at sige op.

(44:45)

Interviewer:

Tror du, at man kommer til at se en udvikling i hvem der bliver, nu har der på det seneste været meget fokus, og i det folkelige, på biodiversitet, og vild med vilje, som du også siger er super hypet



og Danmarks vildeste kommune osv. Det er folketinget som udpeger formanden, og I bliver udpeget af forskellige interesseorganisationer.

Søren:

Ja, formanden bliver udpeget af ministeren.

Interviewer:

Tror du også, at det styrer jeres arbejde til en vis grad, hvem han vælger, og at det kunne ændre sig?

Søren:

Man kunne godt forestille sig – han skal udpege en ny formand om to år, og den nuværende har siddet der i otte år. Det kommer selvfølgelig an på, hvem der er minister, fordi det er i sidste ende ministeren, og så hvem sidder inde i naturstyrelsen og har med det her at gøre, fordi jeg er ikke sikker på, at ministeren har kendskab til alle os der sidder rundt omkring i bestyrelserne. Lidt betyder det da. Der har man bestræbt dengang, der var det en borgerlig regering, og der har man altså sagt dengang, at det var vigtigt, at det var en lodsejer, der blev formand for nationalparkbestyrelsen. Det skete også oppe i Kongernes Nordsjælland. Der tog man også den største lodsejer, en landmand - der havde været meget diskussion hos de grønne organisationer, der absolut ikke ønskede af gøre ham til formand. Det kan så nogle gange være godt at have en lodsejer fra den side af, fordi han kan bedre gå ud, han får en vist forståelse for tingene og han kan bedre gå ud og sige til nogle lodsejere, som er uvordende, 'nu må i styre jer'. Hvorimod kommer der en eller anden kendt, venstreorienterede formand ud, så stritter de totalt imod. Så det kan også have sin fordel, bare han ikke saboterer arbejdet. Det ved jeg ikke, om det har fundet sted nogle steder. Der har været et enkelt sted, hvor formanden havde det svært med resten af bestyrelsen. Der kan det godt være, at formanden har været for genstridig, for fast. Jeg synes, at vores formand er smidig nok. Hans natur interesse ligger på jagt, og det er der ikke nogen tvivl om /.../ Det ville være sjovere, hvis han interesserede sig for mosser, men det er svært at finde en erhvervsmand og en stor landmand, der er mos interesseret, eller interesseret i de mere nørdede ting. Så er det i orden, at man har jagt, for så kommer man i naturen. Så ser man også nogle af de andre ting, og så kan man ikke undgå at interessere sig lidt for nogle af de andre skabninger man møder. Så jeg har været positiv overrasket over vores formand /.../ Jeg føler ikke, at han har forsøgt at køre det i en antinatur retning, men han vil gerne sikre erhverv og turisme osv. Det er også hans opgave, for det er en del

af nationalparkerne. Det er det de tre borgmestre sidder, og har som hovedområdet at sikre, at det er den slags, der bliver fremmet.

(48:01)

Interviewer:

Men lokker natur ikke også turister til?

Søren:

Jo, men så skal det være rigtig god natur, hvis det skal være til turister. Så skal der også være hele setup'et til, at de bliver der og lægger nogle penge og alt det her. Det er det man forsøger rundt omkring. Det har vi også i vores nationalpark. Vi har Sonnerupgård, som er sådan et kursus sted, hvor man kan komme og bo. Vi har en golfbane ved Ledreborg. Jeg ved Ledreborg tidligere har forsøgt at få lov til at bygge golfhoteller o. lign. Det ligger 15-20 år tilbage. Det kunne de ikke pga. fredning, så den mulighed har der ikke været /.../ jo det lægger i det, og det er på sin vis også i orden, bare det ikke er på bekostning af naturen. Vi andre vil jo også gerne kunne rejse til udlandet og komme i nærheden af en nationalpark og kunne overnatte der, uden at det er i et telt ude blandt bjørnene.

(49:00)

Interviewer:

Er naturkvaliteten i nationalparken på nuværende tidspunkt godt nok – er det kun turismedelen der mangler, for at trække turister til?

Søren:

Nej, naturkvaliteten er ikke god nok /.../. Det er den ikke. Man kan bare tage skovene og Bidstrup skovene. Det er en dyrket skov, hvor der så er en hel del rester af specielle vådområder, der har meget høj kvalitet. De ligger som små prikker imellem, og de er ikke særlig godt forbundet. Nogle af skovene dernede, er fornuftige med aldrende træer, og der står gamle træer, men langt det meste er ensartet, ens aldrende bevoksning og en art. Nogle steder står de med en meter imellem sig, de der træer ikke, og skal tyndes hvis de skal bruges til skovdrift eller skal ryddes eller, der skal virkelig gøres noget, hvis de skal laves til natur. Nu skal det hele til natur, fordi det er udpeget som urørt skov /.../ der er det, at man kan sige, at det ikke er godt nok. Hvorfor skal det være

naturnationalpark, når det nu skal være urørt skov? I princippet kan du lave nogenlunde det samme begge steder. Forskellen er nok at med en naturnationalpark, der kommer en hel masse penge. Der er sat penge af til det, og der er sat penge af til urørt skov. Det bliver sådan lidt mere hen ad vejen, af hvad man nu kan lave for små midler. Men jeg tror, man kan lave noget fantastisk urørt skov, uden at det skal ligge under konceptet naturnationalpark, fordi det er ligesom bundet op på store helårs græsser. Jeg ved ikke som botaniker, så kan jeg da godt se /.../ jeg har svært ved at se, hvilke slags arter – hvis der var meget mere i forvejen lysåben natur, så var der en god mening i det, fordi så ville det give langt flere levesteder, for nogle arter og flere spredningsmuligheder. Men hvis det er de arter, som skal hentes 50 km væk eller uden for området eller andet, så kommer de jo ikke sådan lige. Så skal man begynde at udså, og det er der en tendens til. Der er jeg en af de gamle botanikere, der mener, 'ej nej, det bliver ikke til en botanisk have. Det skal ikke være en zoologisk have. Det skal komme af sig selv. Men det er sjovere at gå ud og finde en orkide et eller andet sted og vide, at den er kommet af sig selv, ellers har den altid stået der, frem for at vide, at den såede de ud sidste år. Det tager lidt at fornøjelsen ved det der. Så det er en lidt svær ting. Man kan se ude ved Knuds Å Ørred, der havde de lavet en masse natur å, og der har de været ude og høste hø på nogle gode arealer, og så kører de ud og drysser det hø ud, for at få spredt nogle frø, fordi så fremmer du, den proces med at få sjove arter og få artsrigdom. Hvis man igen tænker, 'vi gør det ikke bare for planter/arterne, vi gør det også for insekterne, sommerfuglene, fuglene og padderne'. Så er det måske rimeligt nok at gøre. Padderne har altid været lidt friske med at sætte ud og opformere, men der er fuglefolkene, så meget botaniske iht. at sætte fugle ud. Vi skal ikke sætte storke ud, vi skal ikke sætte det ene og det andet ud. Vi er så glade, når de så i Tyskland sætter storhornuglen ud, så kommer den flyvende og bliver ynglefugl i Danmark. Det har vi set med vandrefalken også formodentligt, at de er kommet fra Sverige fra fugle, som har været håndteret af mennesker. Men de fugle, der kommer til Danmark, har bare ikke været, de er efterkommere af nogen, så det er en svær politik.

(52:40)

Interviewer:

Der kommer også et punkt i menneskets levetid, hvor man bliver nødt til at gøre sådan nogle ting, fordi vi har ødelagt så meget, så man bliver nødt til at trykke reset.

Søren:

Det kommer an på hvad man vil opnå ved det. Hvis man virkelig vil opnå spændende artsrig natur, som det vi havde for 200 år siden, eller 500 år siden eller 1000 år siden. Det er også et af problemerne, hvad er det for en natur, som vi gerne vil have? Hvis man vil det, så er man nødt til at gøre noget, ellers går det alt for langsomt.

(53:15)

Interviewer:

Hvad er så målet for naturgenopretning, vil du sige? Hvornår er naturen god nok? Hvad skal man gøre?

Søren:

Vil man nogensinde opnå målet eller er målene ikke for forskellige. Nogen vil måske gerne – vi skal ikke kunne gå rundt i naturen, før hr. fugl og ellekrage osv. har indfundet sig. Så kan man komme til at vente rigtig længe, selvom klimaændringerne hjælper på det. Hvis vi skal have alle de orkidéer, der stod på vores overdrev, selv med ud såning, vil det blive en svær ting. Så lige netop orkidéer behøver man så ikke at så ud, fordi de er så gode til at sprede deres frø. Men der er så mange andre, hvor det er helt usandsynligt at de lige dukker op.

(54:05)

Interviewer:

Hvad synes du så når...?

Søren:

Jeg er ved at bløde op. Jeg har været meget botanisk, og jeg er nået til, at hvis vi vil noget, så skal vi gøre det i nogle udvalgte områder, og der giver vi den fuld skrue. Så er der nogle andre områder, hvor man nærmest kan sige, at så vi laver dem til nul-reservater eller til eksperimentarium, hvor vi ser, kommer der noget af sig selv, hvor langsomt går det? Velvidende, at der er ikke ret meget at glæde sig over det sidste /.../ Jeg har det fint med at gå ud et sted, hvor der står rigtig spændende ting. Lige her, hvor vi er, der har vi Himmelev Skov, der har vi fået en rigtig spændende flora. Den er kommet af sig selv. Det er jeg 100% overbevist om, selvom det er sjældne orkidéer, selvom det er en art biblomst, /.../ som på et tidspunkt ikke var i Danmark for over 30 år siden, og nu er den så ved at komme og nu er den også nået til Sverige. Den vil jeg sige, at den er kommet af sig selv. Det

synes jeg er sjovere, end at jeg ved, at ham jeg kender oppe i Jyllinge, har været nede og så den ud, fordi han har den hjemme i sin have. Vi har spurgt ham, og det viser sig at være en anden underart, som han har i sin have. Så det kan ikke være den, han har sået, men han siger også, at han ikke har sået den ud. Men det er sådan nogle mistanke kommer der og i teorien, kan vi heller ikke være sikker, og slet ikke på mange af de planter, som har svært ved at sprede sig. Så er der, så bare lige det ved en biblomst. Den laver en million frø, og frøene blæser med vinden, og den kan sagtens være kommet fra England eller fra Mellemeuropa, så den er god nok. Der kan så være andre planter, hvor man tænker, 'arh er den god nok?'. Men alt er jo muligt. Det er det samme med sommerfugle. Det er også et tilfælde med mange af dem, hvor de dukker op på en lokalitet. Der skal lige være den rigtige befrugtede hun, der kommer til lokalitet og finder det sted, den kan lægge sine æg, for at det lykkes. Der kan komme nok så mange hanner. Samtidig er sommerfugle utrolig sårbare, fordi de lægger 200 æg og de 198, de bliver ikke til noget. Men ren statistik kan det lige så godt være de 200, der ikke bliver til noget, som det er de 195. Så det er svært med den natur. Vi skal glæde os over den hele tiden /... / hvor meget vi skal manipulere, det er en balance. Men man kan sagtens forestille sig en nationalpark, på en eller anden måde, er interesseret i at brande sig ved at få en så god natur uanset midlerne. Det har vi ikke satset på. Vi har lavet nogle planer. Vi har været ude og kortlægge arter, sommerfugle og planter – jeg ved ikke, om der også har været et paddeprojekt, det tror jeg vi har haft. Men altså, hvor vi har udlagt en stribe arter, hvor vi har sagt, 'vi vil vide sjældne arter – vi vil vide hvordan tilstanden er. Hvordan har de det'. Nu efterfølgende er vi gået i gang med i nationalparken at tage ud og snakket med lodsejerne, og sige, 'hvad kan vi gøre her?' og der har været ude hos flere lodsejere og flere godser, også sammen med naturstyrelsen, og kigge på nogle af de allersjældneste arter og sige, 'kan vi gøre noget for den forskellig blomstrede viol, vi har her?'. Den er et sted i nationalparken. Den er ti steder i Danmark. I nationalparken der er den på et dige ude i Boserup skov. Den er på et stykke på 20-30 meter. Der er noget skov, der vokser op syd for den med noget ahorn. Det vil skygge, men lige nu går det meget. Om 20 år, så er den måske skygget væk af de ahorn, hvis ikke vi gør noget. Der har vi været ude og lavet en aftale med naturstyrelsen om, at nu går de ud, og tager noget af det, der står i opvæksten på diget, og så tager de altså de ahorn, som kommer inden for 20 meter på den anden side, så skyggen ikke bliver for tæt. Der skal stadig være, det er en skovplante, den skal ikke ud at stå i det helt åbne, men den skal ligesom have de rigtige forhold. Det er i det omfang, at vi kender de forhold eller vi tror vi kender dem. Der går jeg ud og spiller hård rådgiver, og siger 'jeg mener, at det er det her vi skal gøre'. Så satser jeg på,

at hvis det kikser, så er jeg der ikke længere. Når man laver sådan noget her, så er der altid noget, som går galt, det skal man også været indstillet på.

(58:33)

Interviewer:

Naturen er en lidt svær størrelse at skulle kontrollere.

Søren:

Det er også derfor, at det er nyt problem, der er kommet med de her naturnationalpark, at nu skal vi ikke kontrollere naturen. Det er simpelthen i princippet, at man skal sætte de store græsser ud, og så gå hjem. Så skal vi evt. om 10 år, gå ud at se, 'hvad skete der?'. Fordi vi skal ikke gå at passe og pleje. Der har været meget hård kritik af den pleje, der har været lavet. Godsejerne og andre siger, at den har været 100% forfejlet. Alt hvad der er blevet lavet de sidste 50 år, og det er noget pjak. Der er masser af arter vi har, netop fordi vi har lavet den pleje. Der er også pleje, som er mislykket. Meget af plejen, hvor man har haft alt for store forventninger om, at hvis vi lavede det hele, så ville det sprede sig ud over hele landskabet og over hele Danmark, og det er jo ikke sket. Men det synes jeg er fordi, at man har haft for store forventninger. Det har ikke været så meget om DN, men DN – jeg sidder på en eller anden måde også lidt som privat person. Det gør vi alle sammen i den bestyrelse. Jeg er inde og spørge DN, om hvad jeg skal mene om dit og dat, fordi der er ikke noget behov for det. Jeg har aldrig hørt fra DN sådan set centralt heller eller nu skal du mene det og det. Jeg tror heller ikke engang, at de følger med i referaterne eller de læser referaterne, når de kommer, men dagsorden osv. Man kan godt forestille sig, at der kom et dagsordenpunkt, hvor man sagde, 'nu skal jeg finde ud af, hvad jeg skal mene', f.eks. hvis nationalparken, at den skal skrive tilbage, at vi er totalt modstandere af naturnationalparker. Så kan det godt være, at jeg ikke lige vil lægge ryg til det uden at have en rygdækning, når jeg nu ved, at vores præsident, hun i den grad går ind for naturnationalparker /.../ DN's holdning er, at naturnationalparker er godt, og de gamle nationalparker, ikke blev nært så gode, som man havde håbet på. DN har ikke sagt, at vi skal nedlægge fem gamle nationalparker, og det er der ikke nogen seriøs der har, men der er da nogen, der har nævnt 'kunne man ikke i denne her sammenhæng droppe dem, fordi der er ikke så meget natur i?'. Det er så ud fra, at nationalparken er naturparker og ikke turister og alt muligt. Men det er politik et eller andet sted. Jeg må indrømme, at jeg sidder der som detalje mand og en praktisk mand.

(Søren2.m4a)

Søren:

Det er rigtig godt, at nationalparkerne ikke bliver styret centralt. At vi ikke har Naturstyrelsens tunge ånde over os. Vi har Jens Peter siddende, og han er også i høj grad lokal mand. Jeg føler også, at jeg er en lokal del og lokal naturmand. Man kunne godt ønske sig, at nationalparken fik ændret sine grænser. Det var en af de ting i sin tid, det var at man fastsatte nogle grænser, ud fra en masse kompromisser, og det gør, at de nogle steder er meget besynderlige nede i detaljerne. Hvorfor er tanken nede ved Frederiksborgvej kommet med? Man har fulgt ude på kystsiden og lige pludselig kommer man op på Frederiksborgvej og så tager man 50 rækkehuse og en benzintank med, og så kører man tilbage igen. Det er sådan en hvor man i sidder og tænker, 'hvad er der sket?'. Der er også andre op langs fjorden, hvor man har sagt at nationalparksgrensen, den ligger i vandkanten. Hvad fanden kan vi gøre naturmæssigt. Du har strandenge og skrænterne. De ligger 20-30 meter inde, men de er jo ikke en del af nationalparken. Reelt set, kan vi som nationalpark ikke bruge penge på. Det kunne man justere lidt.

(01:16)

Interviewer:

Hvordan kan man gøre det? Er det i samarbejde med kommunerne?

Søren:

Ja, og så skal det godkendes hele vejen op i systemet, og det skal i hvert fald godkendes af naturstyrelsen. Det gør man i små ændringer. Men med små ændringer, der snakker vi om under en hektar eller noget i den stil. Der er i øjeblikket lidt planer om at foreslå at få nationalparken udvidet. Det kan vi så diskutere nu, hvor vi laver naturnationalparker, om der er noget som helst fornuft og mulighed for det. Frederikssunds Kommune er kede af, at der ikke er ret meget med deroppe. Som naturmenneske, der er man skuffet over, ikke at få Skuldelev Ås og især et rigkær, der ligger helt ude ved vandkanten ved Skuldelev Ås, hvor der er mygblomst, og alle mulige sjældne arter. Det ligger udenfor nationalparken. Da nationalparken stoppede, hvorfor stoppede man lige der? Hvorfor gik man ikke to kilometer længere op af fjorden, og det er der et seriøst forslag. Nationalparkens bestyrelse og sekretariatet har skrevet ud til tre kommuner, og spurgt om de har nogen forslag til ændringer. Jeg har ikke hørt Lejre, og jeg ved ikke, Roskilde har jeg heller ikke hørt. Muligvis vil Roskilde foreslå Gundsømagle Sø, fordi den føler de, at den har kvaliteten. Problemet er, at den

ligger, så den bliver en lille tange ud, eller en lille snor ud, men det har man set oppe i Kongernes Nordsjælland, at man kan lave nogle meget mærkelige udformninger, hvor man ligesom skal ud, og have fat i alle de arealer, hvor det mest naturlige, det er at lave en samlet klump, sådan landskabeligt og naturmæssigt. Frederikssund Kommune har været meget positive og har svaret tilbage, at det vil de meget gerne. Jeg holdt et møde med DN i Frederikssund, hvor de ville holde møde med mig, fordi de ville presse på, for at komme noget mere med deroppe. /... / så der er ikke nogen tvivl om, at nationalparken vil foreslå, at i bliver lidt større, men set udefra kan det ligne nogle mennesker der sidder og er glemt i forvejen i naturnationalparker, der sidder og lige vil prøve at puste sig lidt op. Det kan jeg da godt forstå, hvis man ser det sådan ude fra. De folk der sidder og siger, at nationalparken består af et skilt på den ene side og et skilt, når man kører ud i den anden ende, de vil bare sige, at vi prøver at flytte skiltene, så der bliver mere plads mellem skiltene. Dem er der nogen af, at de virkelige hardcore biologer som føler, at de nuværende nationalparker og Skjoldungernes Land er lidt til grin. Det bliver også en lidt underlig sag, at nationalparken skal have en naturnationalpark liggende inde i vores nationalpark. Hvordan skal det gå for sig? Man kan ikke lave sådan noget her uden bestyrelsen, råd og alle mulige ting, og hvem bestemmer og hvem og hvad – det må I snakke med Jens Peter Simonsen om. /... / Det er det lidt underlige i, det har man lavet oppe i Nordsjælland også. Kongernes Nordsjælland har så også fået... De har nu fået en naturnationalpark liggende inde, for der skal også nedsættes nogle råd og det er der vel blevet i Nordsjælland ellers bliver der. Det er der blevet mener jeg. Altså der kommer nogle ting der, og er det de samme folk der sidder, og hvad bliver der af personsammenfald? Det er en lidt sjov problematik. Lad os nu se, om vi får en naturnationalpark. Det kan være godt, fordi det giver penge og det giver muligheder, men det kan sagtens give nogle stivheder og nogle bindinger, hvis der sidder nogle folk et eller andet sted og siger, 'Det kan ikke lade sig gøre, og vi skal følge ensartede retningslinjer'. Det er rart at kunne, når det er fornuftige mennesker, der laver det, så er det rart, at man kan bruge den der mere individuelle tilgang til tingene. At man ikke er underlagt stive regler. Men det kræver, at man har tillid til den der sidder der, og det forekommer at det ikke er det.

(5:29)

Interviewer:

Det ville være nogle helt andre mennesker, der vil sidde med den naturnationalpark?

Søren:



Ja, både og. Fordi hvis du har Kongernes Nordsjælland, så har du også en siddende botanisk forening og ornitologisk forening præsenteret og Hellebæk Engene, det der græsning oppe ved Helsingør, der er også en forening der. De er også repræsenteret i nationalparkrådet. Så der sidder en hel del udmærkede biologer allerede. Men det er klart i en naturnationalpark burde det blive flere, men samtidig har du alligevel loven om naturnationalparker, så friluftsliv bliver tilgodeset i måske alt for høj grad. Set ud fra formålet og jeg er sikker på, at de der heste folk, de vil da ikke lægge bånd på sig selv.

(6:21)

Interviewer:

Snakket du egentlig med, det var så ikke DN, men dansk botanisk forening har de så også repræsentanter eller er det egne i de andre nationalparker, snakker i sammen?

Søren:

Det er meget forskelligt, hvordan man sidder. Nogen steder er de repræsenteret i bestyrelsen, der sidder de i rådet og her hos os, der sidder Botanisk Forening i nationalparkrådet og det er Claus Helweg, der så sidder der i rådet. Jeg tror, at i Molsbjerge, der har Botanisk Forening en selvstændig repræsentant eller har en selvstændig repræsentant, men den slags kan jo også skifte. I det øjeblik, at der er gået en fireårig periode, så er det sådan, at ministeren kan kaste det op i luften og sige, 'nu skal de ikke være repræsenteret og nu skal vi have dem ind'. Det her Vild med Vilje, kom jo pludseligt med ind i Thy fra siden af, og de er ikke med andre steder, hvad der kunne være lige så naturligt, at de sad med i andre nationalparker, men der kan også være klart lokale forhold, som eks. fiskeriet hører måske mere med i vadehavet end det gør i Skjoldungernes Land, sådan er det jo forskelligt.

(Slut på interviewet)